

ILOA OMALLA ÄIDINKIELELLÄ

HELPPO JA HAUSKA TUKIPAKETTI HUOLTAJILLE/ VANHEMMILLE

52 IDEAA VUODEN JOKAISALLE VIKOLLE

”Oma kieli, äidinkieli, on sydämen, tunteiden, identiteetin ja ajattelun kieli.”

<https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/oma-kieli-oma-mieli>

Diana Maisla ja Viktória Tóth



Kuvan lähde: https://owips.com/clipart-14070691?fbclid=IwAR3ERQW0-XbEKu0ggi3aJhgpBgjvw9cqr5lsI4epn7EA0oQI9r_HlvfInY



TAMPEREEN KAUPUNKI



Monikielisyys on perheenne arvokas voimavara

”On tärkeää, että lapsi oppii oman äidinkielenensä hyvin, sillä äidinkieli on perusta lapsen ajattelulle ja tunteille. Äidinkieli on myös tärkeä väline sekä uusien kielten että kaiken muunkin tiedon oppimiseen ja omaksumiseen.” (<https://blog.edu.turku.fi/monikulttuurinenopetus/files/2016/06/Oman-%C3%A4idinkielen-merkitys-ja-toisen-kielen-oppiminen.docx>)

Vanhemmat voivat tukea lapsensa oman äidinkielen kehitystä siten, että vanhemmat puhuvat lapsen kanssa aina omalla äidinkielellään ja antavat lapselle runsaasti mahdollisuuksia käyttää äidinkieltään. Jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan, ja sen takia jokaisella lapsella, jonka äidinkieli ei ole suomi, on oikeus osallistua myös kunnan/ kaupungin järjestämään oman äidinkielen opetukseen. Oman äidinkielen opetus on maksutonta ja oppitunnit pidetään kerran viikossa, lasten määrästä riippuen joko omassa koulussa tai kaupungin toisessa koulussa keskitetysti. Tunneilla on yleensä eri-ikäisiä lapsia, sen takia oppimistilanne muistuttaa perheessä olemista, jossa isommat auttavat pienempiä.

Yhden lukuvuoden aikana opetustunteja omalla äidinkielellä on yleensä noin 68. Suomessa tai kotimaassa koulua käydessä opetustunteja on kolmessa viikossa suurin piirtein saman verran. Sen takia on äärimmäisen tärkeää, että myös kotona tuetaan lapsen oman äidinkielen oppimista ja opiskelutaitoja.

Tukipakettimme tavoitteena on antaa ideoita siihen, miten kotona ja kodin ulkopuolella voitte auttaa lasta kehittämään äidinkielen osaamistaan. Paketti sisältää 52 hauskaa ja helposti toteutettavaa ideaa (tehtävää), joita voi soveltaa ja kehittää lapsen tason, iän ja kiinnostuksen mukaan. Parasta on toteuttaa yksi idea viikossa, mutta ideoita voi myös toteuttaa perheelle sopivaan tahtiin ja silloin, kun siihen pystytään keskittymään (esim. arki-iltoina, viikonloppuisin tai juuri loman aikana). Ideoiden toteuttaminen ei vaadi erityistaitoja, ja niitä voi vapaasti muokata. Perheen voimavaroista ja tilanteesta riippuen ideoiden toteuttamiseen voi käyttää niin paljon aikaa kuin perheenjäsenet hyväksi katsovat, se voi olla vain 10 minuuttia tai jopa muutama tunti viikossa. Idealistaa ei tarvitse edetä järjestyksessä, vaan voi vapaasti valita vanhemmille ja/tai lapsille juuri sillä hetkellä sopivia ideoita. Ideat tukevat kielitaidon eri osaamisalueita: kuullun ymmärtämistä, luetun ymmärtämistä, kirjallista taitoa

ja puheen tuottamista. Moni idea keskittyy myös tutustumiseen oman äidinkielen kulttuuriin. Jos kaipaatte apua ideoiden toteuttamiseen (esim. mistä saada omalla äidinkielellä äänikirjoja, kirjoja, videoita tai muuta materiaalia), voitte aina kysyä neuvoa lapsen oman äidinkielen opettajalta.

Päämääränä ei ole lapsen kielenkäytön korjaaminen, vaan sen tukeminen. Päätaivoitteena on tuntea iloa omasta äidinkielestä ja kulttuurista yhdessä lapsen kanssa.

ÄÄNIKIRJAT	Kuunnelkaa tällä viikolla yksi äänikirja omalla äidinkielellä. Jos kotoa ei löydy äänikirjaa, voitte kysyä myös kirjastosta tai ladata verkosta.
RADIO-OHJELMAT JA PODCASTIT	Kuunnelkaa tällä viikolla radiota omalla äidinkielellä. Oletteko löytäneet suosikkikanavan? Jos itse tunnet hyviä podcasteja, voit kysyä lapseltasi, mistä aiheesta hän haluaisi kuunnella podcasteja (esim. luonto, eläinaihe, autot). Etsikää verkosta mielenkiintoinen podcast omalla äidinkielellä ja kuunnelkaa sitä. Tähän on hyvä varata rauhallinen aika ja paikka, jotta lapsi pystyisi keskittymään.
KOKKIVIikko	Tehkää jokin uusi ruoka omakielisen reseptin mukaan. Jos teillä on aikaa, voitte yhdessä laatia myös ostoslistan ja käydä ennen ruuanvalmistusta yhdessä kaupassa. Lapsi voi olla sen jälkeen pääkokkina. Tuliko hyvää ruokaa?
HISTORIALLINEN ELOKUVA	Katsokaa tällä viikolla historiallinen elokuva omalla äidinkielellä. Miltä tuntui? Tuliko paljon uusia sanoja ja kysymyksiä? Keskustelkaa aiheesta lisää ja etsikää lisää infoa aiheesta, jos tarvitsette.
LAPSEN LEMPIAIHE JA WIKIPEDIA	Etsikää Wikipediasta lapsen kiinnostukseen sopiva artikkeli tai artikkeleita ja lukekaa ne yhdessä.
PIIRROSELOKUVA	Katsokaa piirroselokuva omalla äidinkielellä. Sen jälkeen pyydä lasta kertomaan piirroselokuvasta. Entä jos elokuva onkin suomeksi? Auta lasta kertomaan myös siitä omalla

	äidinkielellä niin paljon kuin mahdollista. Tämä voi olla todella haastava, mutta hyödyllinen tehtävä.
KOULUAIHEESEEN LIITTYVÄÄ	Etsikää YouTubesta ajankohtaiseen kouluteemaan sopiva video omalla äidinkielellä. Omakieliset videot voivat auttaa lastasi ymmärtämään myös vaikeita aiheita. Löytyykö paljon videoita? Suosittele videoita myös muille vanhemmille lähipiirissäsi.
ELÄINVIKKO	Tällä viikolla on aiheena eläimet: kotimaan eläimet, Suomen eläimet ja koko maailman eläimet – lukekaa niistä, etsikää infoa, katsokaa videoita, keskustelkaa omalla äidinkielellä. Mikä on lapsesi lempieläin tällä hetkellä? Ja miksi? Onko sinulla lempieläin?
LÄKSYJEN SELITTÄMINEN OMALLA ÄIDINKIELELLÄ	Tällä viikolla on ehkä haastava tehtävä: muistatko vielä kouluaineiden sanastoa omalla äidinkielelläsi? Keskustelkaa kotiläksyjen avulla omalla äidinkielellä eri kouluaiheista, esimerkiksi matematiikasta, ympäristötiedosta. Tämä on sellainen tehtävä, jota kannattaisi harjoitella oikeastaan koko ajan.
KELLOVIKKO	Miettikää yhdessä lapsen kanssa, miten ilmaistaan kellonaikaa omalla äidinkielellä. Kysy lapselta joka päivä monta kertaa omalla äidinkielellä, mitä kello on. Katsokaa, mitä kello on kotimaassa. Millaisia kelloja on maailmassa olemassa? Mitatkaa, kuinka monta minuuttia menee esim. koulumatkaan, iltapesuun ja ruuanlaittoon.
WHATSAPP-RYHMÄ	Perustakaa esimerkiksi isovanhempien, muiden sukulaisten tai ystävien kanssa omakielisiä WhatsApp-ryhmiä, johon myös lapsesi voi kirjoittaa tai lähettää ääniviestejä omalla äidinkielellään. Tämä voi motivoida lasta kirjoittamaan ja miksei myös puhumaan videopuheluilla sukulaisille ja ystäville.

ILTASATUVIIKKO	<p>Jos teillä ei ole tapana tai aikaa lukea iltasatuja, tällä viikolla voitte kokeilla, miltä se tuntuu. Etsikää lapsen kanssa sopiva ja mielenkiintoinen kirja. Jos lapsesi osaa jo lukea, hän voisi lukea tällä viikolla sinulle satuja. Jos lapsella on sisaruksia, myös siitä voi tulla hyvä tapa, jos lapset lukevat toisilleen satuja.</p> <p>Lukemisen tärkeydestä esitteet löydät täältä eri kielillä: https://luelapselle.fi/materiaalit/</p>
LUONTOELOKUVAVIIKKO	<p>Katsokaa kotimaan luonnosta, ilmastosta, eri paikoista ja eläimistä kertovaa elokuvaa. Saitteko paljon uusia tietoja? Innostuitteko? Onko kotimaanne luonto kovin erilainen Suomen luonnosta? Keskustelkaa siitä lapsen kanssa, mikä on toisin ja mikä samalla tavalla.</p>
KOTINÄYTTELY	<p>Kerätkää omakieliset asiat kotona yhteen nurkkaan ja tehkää niistä kotinäyttely. Paikan nimi voi olla vaikka omakielinen nurkka. Mitä kaikkea löydätte (kirjoja, CD:itä, lautapelejä, kortteja, kuvia, lipun)? Mitä voisitte vielä itse tehdä tai lisätä? Näyttely voi olla tietysti myös pysyvä.</p>
HAUSKAT SANAT	<p>Miettikää yhdessä lapsen kanssa, mitkä ovat ne sanat omassa äidinkielessänne ja suomen kielessä, jotka kuulostavat samalta ja sen takia pidätte ne hauskoina. Montako löydätte? Kirjoittakaa ne ylös.</p>
KUULUISAT IHMISET	<p>Nimeä oman kielialueesi kuuluisia kirjailija, taiteilija, näyttelijä, tiedemies tai urheilija. Kuka on sinusta tärkeä henkilö? Kysy lapselta, kenen elämä ja saavutukset kiinnostaisivat häntä. Etsikää henkilöstä tietoa kirjoista tai netistä.</p>
MUSIIKKIVIIKKO	<p>Tällä viikolla olisi kiva kuunnella joka päivä jotain musiikkia omalla äidinkielellä. CD:itä tai netistä. Voitte myös laulaa omalla äidinkielellä joka päivä jotain. Minkälaisia lauluja tunnette?</p>
POST-IT VIIKKO	<p>Ostakaa iso pakkaus post-it -liimalappuja. Kaikki sanat seinille tällä viikolla! Tehtävä sopii erityisesti alakoululaisille, mutta</p>

	<p>voi olla haastava myös yläkoululaisille. Laittakaa seinät, kaapit, muut huonekalut ja esineet täyteen omakielisiä sanoja. Keittiöstä ja kylpyhuoneesta voi löytyä yllättävän paljon uusia sanoja. Jaksatteko laittaa 100 vai 200 sanalappua?</p>
SADUTUSVIIKKO	<p>Tällä viikolla lapsesi voi keksiä ihan oman tarinan. Lapsi kertoo, sinä kirjoitat kaiken muistiin niin, että et kritisoi, etkä tee huomautuksia. Kirjoitat vain. Sen jälkeen luet lapselle satunsa. Jos lapsi haluaa, voitte korjata tekstiä. Sen jälkeen lue satu uudestaan lapselle. Jos lapsesi osaa jo hyvin kirjoittaa, hänkin voi kirjoittaa oman satunsa tai sinun satusi. Sisarukset voivat kehittää myös yhdessä sadun.</p>
REPPU- JA LAUKKULEIKKI	<p>Leikkikää leikkiä "arvaa, mitä on laukussani?". Katsokaa yhdessä ja kerro lapselle, mitä on äidin tai isän laukussa tai repussa. Mitä varten esineet ovat laukussa? Mitä niillä tehdään? Myös lapsi voi kertoa, mitä hänen repussa on ja miksi.</p>
KIRJAINVIIKKO	<p>Jos lapsi ei osaa vielä hyvin kirjoittaa ja lukea omalla äidinkielellä, näytä hänelle oman kielen kirjaimia, ja opeta kirjaimet, jotka eriävät suomen kirjaimista. Onko niitä paljon? Jos lapsi osaa jo lukea ja kirjoittaa, voitte leikkiä eri kirjainleikkejä: esim. kootkaa samalla kirjaimella alkavia sanoja tai sanaketjuja: seuraavan sanan pitää alkaa sillä kirjaimella, johon edellinen loppui. Voit tehdä lapsen kanssa myös sanarivejä tai pitkiä lauseita, jossa kaikki sanat alkavat samalla kirjaimella. Nämä leikit sopivat erinomaisesti myös matkaleikeiksi.</p>
MITÄ TEHDÄÄN? VERBIVIIKKO	<p>Tällä viikolla kerätään tietoisesti verbejä omalla äidinkielellä. Kerro ja keskustele lapsen kanssa siitä, mitä voi tehdä kotona, kadulla, luonnossa, koulussa, ostoskeskuksessa, leikkipuistossa, työpaikalla, jne. Tähän ei tarvitse erikseen</p>

	varata aikaa, riittää, että kävelette kadulla ja puhutte siitä, mitä muut tekevät tai mitä itse kussakin paikassa teette.
MITÄ TEET TYÖKSESI?	Kerro lapselle tarkkaan, mitä teet työssä tai kotona samaan aikaan, kun hän on koulussa tai päiväkodissa. Mitä uutta tai erikoista teet tällä viikolla? Jos mahdollista, ota lapsi joskus mukaasi, jotta hän näkee, miten sinun päiväsi kuluvat. Marraskuussa on nykyään Suomessa "Lapset töihin -päivä" – kannattaa kokeilla.
PÄIVÄKIRJA	Tämä on pitkäjänteisyyttä vaativa tehtävä, mutta jotkut lapset voivat innostua tästä. Pyydä lasta kirjoittamaan tai kirjoittakaa yhdessä päiväkirjaa lyhyen tai pitemmän loman aikana. Voitte kirjoittaa käsin tai koneella. Voitte kirjoittaa esimerkiksi vain hauskoista asioista ja piirtää tai ottaa valokuvia. Rohkaise lasta, päiväkirjasta tulee kivaa luettavaa myöhemmin.
ALIASVIIKKO	Pelatkaa yhdessä Aliasta. Joudutte selittämään aika paljon, mutta siitä tulee hauskaa. Alias-lautapelin (myös Junior-version) voitte lainata kirjastosta. Aliaksen voi tehdä myös itse: Papunetin kuvapankista löytyy kuvia https://papunet.net/materiaalia/kuvapankki .
OMAKIELISTEN YSTÄVIEN VIIKKO	Kutsukaa joku omakielinen lapsi kylään, jos se ei ollut tähän asti tapana. Tai jos on, kutsukaa joku, joka ei vielä ole ollut teidän luona. Voitte tehdä myös pienimuotoisen kaveritapahtuman omakielisille ystäville, jossa on esimerkiksi omakielistä musiikkia ja lautapelejä.
KALENTERIVIIKKO	Hankkikaa tai ladatkaa netistä omakielinen kalenteri, jos teillä ei vielä ole. Tutkikaa lapsen kanssa juhlapäivät ja etsikää syntymäpäivät ja nimipäivät, jos ne ovat tärkeitä teidän kulttuurissanne. Samalla voi opetella tai vahvistaa myös kuukausien ja viikonpäivien nimet omalla äidinkielellä.

<p>KORTTIEN KIRJOITTAMINEN</p>	<p>Nykypäivänä kirjoitetaan vähän kortteja, mutta tänä vuonna te voitte tehdä toisin: kirjoittakaa lapsen kanssa kotimaassa ja/tai Suomessa asuville sukulaisille ja ystäville kauniita kortteja. Pitäkää omakielisen kalenterin avulla mielessä, milloin on tärkeiden sukulaisten ja ystävien syntymäpäivät tai nimipäivät ja kirjoittakaa lapsen kanssa kortit heille. Kaikki varmaan ilahtuvat ja kiittävät, kun ovat saaneet teidän kortit, ja vastaavat mielellään.</p>
<p>LAUTAPELIVIIKKO</p>	<p>Jos teillä on kotona omakielinen lautapeli, pelatkaa tällä viikolla sitä. Jos omakielistä peliä ei ole, lainatkaa vaikka kirjastosta mielenkiintoinen suomenkielinen lautapeli ja pelatkaa sitä, mutta omalla äidinkielellä. Hyvä ja hauska haaste kaikille perheenjäsenille.</p>
<p>ARVOITUSVIIKKO</p>	<p>Tiedättekö arvoituksia omalla äidinkielellä? Jos niitä tulee mieleen, kertokaa lapselle, jos ei, etsikää kirjoista tai verkosta ja lukekaa ne lapsen kanssa. Arvoitukset ovat hauskoja, lyhyitä kysymyksiä tai kuvauksia, joiden avulla lapsi oppii myös oman äidinkielen ajattelutapaa lisää.</p>
<p>MITÄ LUEMME?</p>	<p>Kertokaa lapselle siitä, mitä olette viime aikoina lukeneet. Voitte lainata myös yhdessä kirjastosta omakieliset kirjat, lukea ne ja sen jälkeen keskustella luetuista. Jos ette löydä omalla äidinkielellä kirjoja, voitte pyytää kirjastosta omakielisiä kirjoja Monikielisen kirjasto -palvelun kautta tai voitte kysyä oman äidinkielen opettajalta kirjoja.</p>
<p>KARTTATEHTÄVÄ MATKUSTAMISEN AJAKSI</p>	<p>Jos matkustatte kotimaahan, piirtäkää tai tulostakaa lapselle kartta siitä, mistä mihin olette menossa, kertokaa maista, joiden kautta matkustatte, eri kielistä ja valuutasta, jota eri maissa käytetään. Myös GoogleMaps ja Google Earth sovellukset sopivat hyvin, lapsi hahmottaa niiden avulla, mistä mihin liikutte.</p>

RUOKAKAUPASSA	Käy lapsen kanssa ruokakaupassa ja nimetkää ruoka-aineita. Osaatteko molemmat kaikki ruoka-aineet omalla äidinkielellä? Nykyään myydään vaikka mitä...
KULTTUURIUUTISET	Katsokaa tai lukekaa kotimaan kulttuuriuutisia. Verratkaa, mikä on ajankohtaista Suomessa ja kotimaassa.
OPETA LAULU TAI RUNO!	Laula lapselle ja opeta laulu tai runo, jonka itse opit lapsuudessa. Mitä lauletaan erilaisissa juhlissa? Mitä runoja tai lauluja pyhäpäivinä?
OSOITEVIIKKO	Opeta, mikä on lapsen osoite (lähiosoite, postinumero ja postitoimipaikka) Suomessa ja kotimaassa, ja missä osoitteessa isovanhemmat tai muut sukulaiset asuvat.
KIELILORUVIIKKO	Opeta lapselle äidinkielessä tunnettu loru, niin kuin suomen kielessä esim. Vesihiisi sihihi hississä.
KIERRÄTYSVIIKKO	Keskustelkaa tällä viikolla kierrätyksestä, mutta vain omalla äidinkielellä. Mitä kaikkea kierrätätte? Miten kierrätetään kotimaassasi?
KUVAVIIKKO	Etsikää mielenkiintoisia kuvia omasta kotimaasta. Kerro lapselle, mitä on kuvassa. Katsokaa valokuvia perheestänne, kodistanne, kotimaastanne. Kertokaa, keitä kuvissa on.
KANSANPERINNEVIIKKO	Kerro lapselle sananlasku (esim. Harjoitus tekee mestarin) tai sananparsi (esim. nälkäinen kuin susi) ja selitä, mitä se tarkoittaa tai missä tapauksessa sitä käytetään.
VAATEKAUPASSA	Vaatekaupassa kertokaa lapsen kanssa kaikkien vaatteiden nimet äidinkielellä. Vertailkaa, millä tavalla pukeudutaan kotimaassanne ja Suomessa. Onko paljon eroa?
ÄÄNTEIDEN TARKENTAMISEN VIIKKO	Auta lasta ääntämään oman kielen äännteitä oikein: pyydä toistamaan äännteitä, joita lapsi vielä ei osaa.
VAIKEIDEN JA VIERAIDEN SANOJEN VIIKKO	Opeta erikseen vaikeita sanoja. Tutkikaa yhdessä vaikeita sanoja. Miksi ne ovat vaikeita? Jos on vaikea ääntää, niin

	toistakaa, kunnes lapsi tottuu. Jos on vaikea kirjoittaa, harjoitelkaa kirjoitusasua.
MAINOSTEN VIIKKO	Katsokaa lapsen kanssa oman maan mainoksia. Verratkaa suomalaisiin mainoksiin.
JULISTEVIKKO	Kerätkää lapsen kanssa kuvia kotimaasta (esim. matkakohteista, kansallisista symboleista) ja tehkää niistä iso juliste lapsen huoneen ovelle.
URHEILUVIIKKO	Kilpailkaa lapsen kanssa, kumpi tietää enemmän urheilulajeja. Kertokaa lapsen kanssa, mitkä urheilulajit ovat suosittuja kotimaassa ja mitkä Suomessa. Katsokaa yhdessä televisiosta tai internetistä lapsen lempilajin ottelua ja kuunnelkaa, miten taustalla kommentoidaan. Sitten laittakaa ääni pois ja kommentoikaa itse.
MUSEOESINEIDEN VIIKKO	Kertokaa lapsen kanssa museoesineistä, joita käytettiin vuosia tai kauan sitten, esim. lankapuhelin, VHS-kasetti, kaivo, keittiötarvikkeet ym. Käykää lapsen kanssa museossa.
KANSALLISPUKUVIIKKO	Millaisia ovat kotimaan kansallispuvut? Millaisia osia, värejä, kuoseja ja yksityiskohtia puvuissa on? Mitä merkitystä niillä on? Pyydä lasta piirtämään oma lempipuku.
MEDIAVIIKKO	Kysy lapselta, mitä hänelle on opetettu koulussa mediaturvallisuudesta. Pyydä, että hän opettaisi sinua omalla äidinkielellä.
TERVEYSVIIKKO	Keksikää kymmenen ohjetta, miten pysyä terveenä. Esim. Miten puolustautua tartuntatauteja vastaan? Miten syödään terveellisesti? Laittakaa lista säännöistä omalla äidinkielellä jääkaapin oveen.
LUKUKAVERIVIIKKO	Rohkaise lasta lukemaan jollekulle, esimerkiksi pikkusiskolle tai -veljelle, isovanhemmalle, lemmikille tai vaikkapa pehmolelulle. Varatkaa lähikirjastosta aika lukukoiralle, jolle lapsi voi lukea omalla äidinkielellä. Tätä voi harrastaa vaikka säännöllisesti, jos lapsi innostuu.

JOULUKUUN ALUSSA	Jos teillä on paljon aiheita, joihin ei ollut vielä aikaa, kokeilkaa tehdä viikkovinkeistä joulukalenteri. 24 numeroa ja 24 vinkkiä. Tähän tarvitaan tietysti jonkun verran aikaa joka päivä, mutta tehtävät voi tehdä myös pienimuotoisesti tai valita vaikka tähänastiset lempivinkit ja kerrata ne. Voitte tehdä myös yhdessä lapsen kanssa sähköisen kalenterin, siihen löytyy työkalu esim. osoitteessa https://www.myadvent.net/en/ . Hyvää omakielistä joulukuuta!
------------------	--

IDEAPASSI?

MIKÄ IDEA?	MILLOIN TOTEUTETTU?	MONTAKO TÄHTEÄ IDEA SAA?

- Voitte tehdä lapsen kanssa arvonnän, jonka perusteella valitaan, mikä idea (1-52) toteutetaan milläkin viikolla.
- Ideoista voi kerätä erikseen myös matkapaketin.

Vanhemman palautekysymykset:

Millä tavalla lapsesi oman kielen taito on kehittynyt tämän "haasteen" aikana?

Oliko sinulla itselläsi hauskaa?

Mistä tykkäsitte eniten?

Mikä oli vaikeasti toteutettavaa ja miksi?

Mitä aiotte kokeilla vielä?